

орія і методика професіонального образования» / Н. А. Тригуб. — Казань, 1999. — 20 с.

9. Фіцула М. М. Педагогіка: [навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти] / М. М. Фіцула. — К.: Видавничий центр «Академія», 2002. — 548 с. (Альма-матер).

10. Чайка В. М. Теорія і технологія підготовки майбутнього вчителя до саморегуляції педагогічної діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук: спеціальність 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В. М. Чайка. — Тернопіль, 2006. — 43 с.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ АРХІТЕКТОРІВ

УДК : 720.92+378.013+ 306

Карнова С.М.

В статье рассматриваются экспериментальные исследования педагогических условий формирования художественно-профессиональной культуры будущих архитекторов в процессе обучения в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: *Художественно-профессиональная культура будущего архитектора, педагогические условия формирования художественно-профессиональной культуры.*

У статті розглядаються експериментальні дослідження педагогічних умов формування художньо-професійної культури майбутніх архітекторів у процесі навчання у вищих навчальних закладах

Ключові слова: *Художньо-професійна культура майбутнього архітектора, педагогічні умови формування художньо-професійної культури.*

This article discusses the experimental study pedagogical conditions for the formation of artistic and professional culture of the future architects of the learning process in higher education.

Keywords: *Art and the professional culture of the future architect, pedagogical conditions of formation of artistic and professional culture.*

Актуальність дослідження. Архітектура є галуззю людської діяльності, яка за загальним визнанням містить елементи матеріальної і духовної культури. Розуміння архітектурної освіти як культурної діяльності актуалізує низку проблем, найважливіша з яких — виховання майбутнього архітектора як людини високої професійної культури.

На основі культурологічного підходу вченими досліджено механізми, тенденції, умови, форми, методи і засоби формування окремих компонентів професійної

культури різних спеціальностей: художніх (Н.Бакланова, Н.Валькова, Г.Веслополова, О.Ковешникова, Р.Мухутдінов, В.Сидоренко); педагогічних (Г.Железовская, Л.Занініна, І.Ісаєв, Н.Кузьміна, В.Сластенін, І.Пальшкова, О.Шевнюк); технічних (С.Батишев, В.Зінченко, Ю.Стрелков) та ін.

Водночас сутність, зміст, структура, функції художньо-професійної культури майбутніх архітекторів, умови її формування в процесі професійної підготовки архітектора у вищих навчальних закладах не отримали в педагогічній науці однозначного рішення. Відсутні спеціальні роботи, в яких би позначена проблема отримала всебічний розгляд.

Мета статті – описати експериментальні дослідження педагогічних умов формування художньо-професійної культури в майбутніх архітекторів.

Виклад основного матеріалу. Професійна культура в більшості джерел [2,3] трактується як комплекс знань, умінь і навичок, оволодіння якими робить фахівця конкретного виду діяльності майстром своєї справи. Таке розуміння щодо професійної культури архітектора є досить загальним і абстрактним, оскільки не містить вказівки на складну, системну природу професійної діяльності архітектора. З давніх часів і до сьогодні він є не тільки інженером-проектувальником майбутньої архітектурної споруди, але й художником, який повинен органічно вписувати цю споруду в навколишнє середовище, його природний ландшафт; фахівцем, який повинен передбачити, спрогнозувати, як ця споруда буде слугувати люду в майбутньому, наскільки вона буде відповідати їхнім нагальним інтересам, ціннісним прагненням та потребам, що постійно розвиваються [1].

У рамках цієї діяльності художньо-професійна культура архітектора є сукупністю матеріальних, об'єктивованих предметів, у яких акумульовано специфічний досвід втілення художньої культури в особливих архітектурних формах, спосіб створення яких освоюється в умовах підготовки майбутніх архітекторів до професійної діяльності в навчальному закладі архітектурного профілю.

Завдання експериментального дослідження були спрямовані на: вивчення стану сформованості художньо-професійної культури майбутніх архітекторів у процесі професійної підготовки, яка забезпечується традиційною системою художньої підготовки; виявлення ефективності педагогічних умов, етапів формування художньо-професійної культури майбутніх архітекторів у процесі навчання в системі архітектурної освіти. Експериментальне дослідження сформованості художньо-професійної культури майбутніх архітекторів проводилося на базі Державної установи «Одеська державна академія будівництва та архітектури» зі студентами I курсу Архітектурно-художнього інституту за напрямом підготовки «Архітектура» зі спеціальності «Архітектура будівель та споруд». Експериментальне дослідження проводилося в рамках вивчення дисципліни «Рисунок».

Для оцінки сформованості художньо-професійної культури майбутніх архітекторів було виділено: критерій навченості як вимір ступеня інформова-

ності, зорієнтованості особистості в предметі і способах здійснення професійно-архітектурної діяльності на підставі використання художньої підготовки в умовах архітектурної освіти і в межах виконання архітектурно-проектної діяльності; критерій спроможності як вимір ступеня практичної навченості до реалізації виділеної діяльності в означених умовах; критерій схильності як вимір ступеня потреби особистості до самореалізації в архітектурно-проектній діяльності.

У структурі художньо-професійної культури майбутніх архітекторів згідно з науковою традицією було виділено і розглядалися когнітивний, операційний та мотиваційний компоненти. Когнітивний компонент у структурі художньо-професійної культури майбутнього архітектора визначився за критерієм навченості як системи художніх знань, якими він повинен володіти.

Операційний (діяльнісний) компонент у структурі художньо-професійної культури майбутнього архітектора позначався за критерієм здатності з низкою практичних умінь.

Мотиваційний компонент, характеризується і проявляється за критерієм схильності в образотворчій діяльності в структурі художньо-професійної культури.

Більш докладно показниками сформованості художньо-професійної культури у майбутніх архітекторів було обрано: знання основ теорії зображення на площині; різних художньо-графічних матеріалів і технік рисунка, як інструменту і засобу для вільного вираження творчих ідей за уявленням; знання способів конструктивно-логічного моделювання; знання основ теорії композиції; вміння виразно зображувати архітектурні об'єкти в певному ракурсі, доповненням стафажем і антуражем; вміння зображувати архітектурні об'єкти по пам'яті і за поданням; вміння виконувати архітектурні начерки, ескізи, по пам'яті та за уявленням у формі «подорожніх замальовок»; вміння використовувати різноманітні художньо-графічні матеріали для вираження архітектурних ідей; вміння вирішувати композиційні завдання різної складності в архітектурному проектуванні; прагнення самостійно розширювати свої знання та вміння в царині художньо-професійної культури; прагнення вдосконалити свої навички професійної образотворчої діяльності; наявність критичного об'єктивного ставлення до результатів своєї діяльності (адекватна самооцінка); наявність позитивного, конструктивного ставлення до власних труднощів і помилок; задоволеність вибором своєї професійної діяльності.

Відповідно до критеріїв і характером прояву цих показників було позначено три рівні сформованості художньо-професійної культури у студентів архітектурних спеціальностей: низький, середній високий.

Низький рівень сформованості художньо-професійної культури характеризувався відсутністю або слабко вираженим інтересом до образотворчої і професійної архітектурної діяльності. Стихійними мотивами до результатів діяльності, які згасали з появою труднощів. Відсутністю усвідомленості значущості відповідних знань і умінь. У студентів з низьким рівнем художньо-професійної

культури переважав невисокий рівень розвитку художніх здібностей, об'ємно-просторового, конструктивно-логічного та композиційного мислення. У таких студентів практично відсутні уявлення взаємозалежності якості знань за всіма професійно орієнтованими і спеціальними художніми дисциплінами. Такі студенти досить пасивні на аудиторних заняттях. Середній рівень сформованості художньо-професійної культури відповідав прояву пізнавального інтересу до образотворчої діяльності та архітектурно-проектної культури, що виражається в усвідомленні необхідності глибоких теоретичних знань і практичних умінь з предметів професійно орієнтованим архітектурним і спеціально художнім циклів, появі інтересу і настрою на заняття образотворчою діяльністю і творчістю в царині спеціально художніх дисциплін, усвідомленні значущості професійного самовдосконалення. Однак, усвідомлення значущості художньо-професійної культури, як складової професійної діяльності архітектора, у таких студентів не виходить за межі навчального матеріалу. Виконання завдань з дисциплін спеціально художнього циклу обмежені раніше вже відомими зразками. У таких студентів недостатньо сформовані окремі елементи об'ємно-просторового, конструктивно-логічного, композиційного мислення. Високий рівень художньо-професійної культури характеризувався стійким глибоким інтересом, усвідомленістю потреби художньо-професійної культури в професійній діяльності. Студентів цього рівня відзначала активна робота над самовдосконаленням. Прагнення виконувати професійно спрямовані завдання евристичного та творчого типу, що передбачало пошук найбільш оптимального рішення при розробці архітектурних проектів. Усвідомлення відповідальності при здійсненні професійної діяльності. У студентів цього рівня сформовано об'ємно-просторове, конструктивно-логічне і композиційне мислення. Формування високого рівня художньо-професійної культури позначалося нами як перехід студента зі стану «Я - студент» до стану «Я - архітектор».

Для визначення факторів, що впливають на формування художньо-професійної культури майбутніх архітекторів, було проведено анкетування та вивчення продуктів діяльності студентів професійно-орієнтованих архітектурних і спеціально-художніх дисциплін. Проведення спеціальних досліджень містило оцінку теоретичної та практичної довузівської підготовки студентів; рівня прояву художніх здібностей, наявність об'ємно-просторового мислення; володіння образотворчими засобами (рисунок, архітектурна графіка); працездатності; здатності до генерування нових ідей, наявність фантазії, художнього смаку; підсумкову оцінку з дисциплін «Рисунок» і «Архітектурне проектування». За результатами цього дослідження високий рівень практичної довузівської підготовки був виявлений тільки у 15,38% студентів. Середній рівень був виявлений у 25,64% студентів, низький рівень відповідно - у 58,97% студентів. Дослідження за показниками когнітивного компонента проводилося за допомогою спеціальної анкети, яка містила запитання, відповіді на які вимагали базових теоретичних знань з основ образотворчої грамоти. За результатами анкетування високий рівень теоретичної довшівської підготовки був

виявлений у 10,25% студентів. Середній рівень виявився у 43,58% студентів, низький рівень - у 46,15% студентів.

Художні здібності майбутніх архітекторів досліджувалися за методикою В. Кирєєнко [5, с.126]. Так, високий рівень прояву художніх здібностей було зафіксовано у 12,82% студентів. Середній рівень був виявлений у 74,35% студентів, низький рівень - у 12,82% студентів. Високий рівень об'ємно-просторового мислення був виявлений у 20,51% студентів, середній - у 66,66% студентів, низький - у 12,82% студентів. За показниками володіння образотворчими засобами (малюнок, архітектурна графіка) високий рівень був виявлений у 20,51% студентів. Середній відповідно - у 66,66% студентів, низький рівень - у 12,82% студентів. За показником працездатності високий рівень був виявлений у 23,07% студентів. Середній рівень - 61,53% студентів; низький рівень відповідно - у 15,38% студентів. Високий рівень художнього смаку був визначений у 20,51% студентів. Середній - у 66,66% студентів, низький - у 12,82% студентів. При дослідженні рівня здатності до генерування нових ідей була виявлена наступна картина: високий рівень - 15,38% студентів, середній - 69,23%, низький - 15,38% студентів. Наявність високого рівня фантазії було виявлено у 17,94% студентів. Середній рівень виявився у 66,66%, низький рівень - у 15,38% студентів.

Операційний (діяльнісний) компонент досліджувався за результатами виконання студентами завдань з дисциплін «Рисунок» та «Основи архітектурного проектування» за такими параметрами: композиційне розміщення зображення в заданому форматі аркуша; лінійно-конструктивне побудова, передача пропорційних відносин; розкриття теми пластичними засобами (лінія, штрих, пляма) володіння основами графічної грамоти; виразність і цілісність зображення. Для об'єктивності дослідження цього компонента враховувалася підсумкова оцінка за даними дисциплінам і самоаналіз студентів. Для обстеження з цього компонента використовувалася адаптована нами методика Н. Качуровської [4]. Так, високий рівень підсумкової діяльності з дисципліни «Рисунок» був виявлений у 25,64% студентів. Середній рівень зафіксований у 33,33% студентів. Низький рівень - у 41,02% студентів. Високий рівень підсумкової діяльності з дисципліни «Архітектурне проектування» було виявлено у 23,07% студентів. Середній рівень виявився у 48,71% студентів. Низький рівень - у 28,20% студентів. Важливо, що за результатами статистичної обробки наведених результатів було встановлено, що вага зазначених показників в сумі становить: з дисципліни «Рисунок» - 0,9006; дисципліни «Архітектурне проектування» - 0,8631.

Висновки. Таким чином, статистичними методами було доведено вагомість виділених показників у сформованості художньо-професійної культури майбутніх архітекторів. Подальше дослідження передбачається провести у зв'язку з визначенням ефективності педагогічних умов, що впливають на формування у майбутніх архітекторів художньо-професійної культури в процесі їх підготовки з курсу «Рисунок».

Література.

1. Ассессоров А.И. Формирование профессиональной культуры будущих специалистов-дизайнеров в вузе: автореф. дис. ... канд. пед. наук / Ассессоров А. И. – Н. Новгород, 2009. – 20 с.
2. Валькова Н.П. Культурно-эстетический смысл и профессиональные основы художника-конструктора: Дисс....канд. искусств / Н.П. Валькова. – Л., 1985. – 160 с.
3. Веслополова Г.Н. Профессиональная деятельность как основа формирования модели архитектора: Дисс....канд. архит. / Г.Н. Веслополова. – М., 1995. – 202 с.
4. Качуровская Н.М. Формирование профессиональной культуры будущих специалистов-архитекторов в образовательном процессе вуза / Н.М. Качуровская: Дисс.... канд.пед. наук: 13.00.08. – Курск, 2005. – 183 с.
5. Киреенко В.И. Психология способностей к изобразительной деятельности / В.И. Киреенко. – М., 1959. – 304 с.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ У СИЛОВИХ, АТЛЕТИЧНИХ ВИДАХ СПОРТУ

УДК: 796+613. 7+796. 092+796. 410. 92

Пісарук В.В.

В статті розглядається проблема необхідності термінової розробки комплексної науково-обгрунтованої методики проведення тренувального процесу з використанням можливостей сучасних тренажерних залів

Ключові слова: *тренажерні комплекси, науково-дослідна основа, докорінні зміни, специфічні запити, методики підготовки, підлітки, спортивна фармакологія, фахова необхідність, практичний досвід.*

ОСОБЕННОСТИ МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ ЮНЫХ СПОРТСМЕНОВ В СИЛОВЫХ, АТЛЕТИЧЕСКИХ ВИДАХ СПОРТА

Писарук В.В.

В статье рассматривается проблема необходимости срочной разработки комплексной научно-обоснованной методики проведения тренерского процесса с использованием возможностей современных тренажерных залов

Ключевые слова: *тренажерный комплекс, научно-исследовательская работа, кардинальные изменения, специфические запросы, методики подготовки, подростки, спортивная фармакология, профессиональная некомпетентность, практический опыт.*

FEATURE OF METHOD OF PREPARATION OF YOUNG SPORTSMEN IN THE POWER, AT HLETICS TYPES OF SPORT